

С. В. Фоменко,
аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою,
Національна академія державного управління при Президенті України, м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА — ЄС У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕФОРМУВАННЯ

S. Fomenko,
Postgraduate student, Chair for Globalistics, European Integration, and National Security Administration,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv

ACTUALITIES OF THE IMPLEMENTATION OF THE ASSOCIATION AGREEMENT BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN THE CONTEXT OF PUBLIC REFORMS

У статті проаналізовано стан виконання Угоди про асоціацію Україна — ЄС у контексті державного реформування України. Розглянуто прогрес в інституційному та законодавчому забезпеченні виконання Угоди про асоціацію Україна — ЄС; виокремлено проблемні аспекти, що стали на заваді ефективного впровадження реформ, та роль у їх вирішенні громадянського суспільства; висвітлено ключові напрями реформ та відповідні завдання. Проаналізовано експертні оцінки Європейської Комісії щодо виконання Україною Угоди про асоціацію у контексті Європейської політики сусідства.

This article deals with analysis of state of play regarding the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU in the context of public reforms in Ukraine. Institutional and legislative development ensuring the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU are considered; problematic aspects in the way of efficient reform process and the role of civil society in their overcoming are determined. Key areas of reforms and respective objectives are highlighted. Experts' evaluation from the European Commission regarding the progress of the Association Agreement implementation by Ukraine in the context of European Neighbourhood Policy is analyzed.

Ключові слова: Угода про асоціацію, Східне партнерство, Порядок денний асоціації, Урядовий офіс з питань європейської інтеграції, Рада асоціації, громадянське суспільство, реформа.

Key words: Association Agreement, Eastern Partnership, Association Agenda, Government Office for European Integration, Cooperation Council, civil society, reform.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Напередодні Вільнюського саміту Східного партнерства у листопаді 2014 року рішенням Українського уряду було призупинено процес підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [8].

Відмова від європейського зовнішнього курсу, шляху економічної і соціальної модернізації держави, від демократичних принципів і цінностей стали початком нової, хоча і трагічної сторінки в історії нашої держави. Ігнорування державою суспільного інтересу виявила нездатність вищого керівництва відповідати прагненням громадян і відверто продемонструвала нехтування національними інтересами на користь третьої сторони — Російської Федерації. Сьогодні Україна вже з підписаної і ратифікованою нею Угодою про асоціацію Україна — ЄС (УА) [12, 16], після

Ризького саміту, так само стикається з викликами, в основі яких закладено питання реформування політичного і соціально-економічного характеру. Ефективність впровадження положень УА, метою яких має бути не питання вступу до ЄС, а покращення умов життя українського народу, викликає значні сумніви як в академічних колах, так і на рівні державних управлінців. Складні умови в яких перебуває Україна, вимушена впроваджувати реформи на тлі військових дій на Сході країни та ворожої інформаційної пропаганди, корегують заявлені цілі УА і відтермінують окремі її положення. Триває дискусія щодо ролі УА в процесі модернізації України. Треба чітко розуміти, що Угода — не просто спрощення умов торгівлі між сторонами і безвізові подорожі до Європи, це інструмент для проведення глибоких послідовних трансформацій: політичних, соціаль-

но-економічних, правових та інституційних змін, який невідривно пов'язаний з іншими програмними документами у сфері євроінтеграційної політики України. Угода може бути ефективною за умови отримання синергетичного ефекту від реалізації кожної із складових комплексу системних реформ, які Україні необхідно реалізувати. Таким чином, на сьогодні впровадження УА залишається найбільш актуальним питанням порядку денного стосунків Україна — ЄС.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ ТА ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Питаннями європейської інтеграції у різноманітних її аспектах опікується низка вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед вітчизняних науковців слід виділити роботи, в яких досліджується взаємозв'язок державного реформування з поглибленням співробітництва з ЄС: І. Грицяка [2; 3], Ю. Ковбасюка [6], Т. Сидорук [14], О. Шниркова [17] та ін. Серед зарубіжних науковців, які присвятили свої дослідження аналізу питань Європейської політики сусідства та Східного партнерства, слід відзначити Дж. Келлі [20], Х. Магоні [21], О. Мокану [22], К. Сміт [23] та ін.

Зважаючи на новизну процесу впровадження Угоди про асоціацію Україна — ЄС, він, що очікувано, не знайшов наразі широкого висвітлення не лише у вітчизняній, а й у зарубіжній науковій літературі, однак воно відображено в офіційних документах [10; 16], та аналітичних доповідях [4; 18], роботах таких вчених, як Н. Гнидюк [1], О. Кіндратець [5].

Умовою ефективного впровадження УА є тісний зв'язок держави з громадянським суспільством, відкритість і прозорість у прийнятті рішень і залучення всіх зацікавлених сторін до процесу реформування. У той же час УА як інструмент Європейської політики сусідства (ЄПС) і Східного партнерства (СхП) зокрема покликано забезпечувати як прогрес у внутрішньому реформуванні країни, так і розвиток збалансованих відносин України з іншими учасниками СхП та Європейським Союзом. Брак збалансованості в аналізі зовнішньополітичного і внутрішньополітичного складника УА, усталене сприйняття європейських перетворень як чинника невідмінного вступу до ЄС на тлі перезавантаження євроінтеграційних очікувань вказує на те, що розгляд прогресу у впровадженні Угоди про асоціацію Україна — ЄС у контексті державного реформування є малодослідженим в сучасних наукових доробках, що відповідним чином актуалізує запропоновану тематику в цій статті.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає у розкритті актуальних питань щодо впровадження Угоди про асоціацію Україна-ЄС у контексті державного реформування. Повноцінне досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань: проаналізувати інституційну розбудову впровадження положень УА; висвітлити ключові напрями реформ та відповідні завдання; розглянути прогрес законодавчого забезпечення задекларованих реформ; проаналізувати експертні оцінки моніторингу Європейської Комісії щодо виконання Україною УА у контексті Європейської політики сусідства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Угода про асоціацію Україна — ЄС була ратифікована Верховною Радою України 16 вересня 2014 року.

Довгий час основним напрямом реалізації європейського поступу для України було виконання так званого "Пла-

ну дій Україна — ЄС", який був двосторонньою угодою між Україною та Європейським Союзом. Ця угода визначала програму політичних і економічних реформ з коротко- та довготерміновими пріоритетами. "План дій Україна — ЄС" був підписаний 21 лютого 2005 року на період 3 роки. Він визначав комплексні рамки співробітництва з Україною і окреслював всі ключові моменти реформ.

Незабаром, 24 листопада 2009 року на заміну "Плану дій Україна — ЄС" та з метою підготовки до впровадження майбутньої Угоди про асоціацію Україна — ЄС вступив у силу Порядок денний асоціації Україна — ЄС (ПДА) [15, с. 5]. Його було схвалено Радою з питань співробітництва між Україною та ЄС. Переваги цього документу в тому, що він не є остаточним і може корегуватися, відповідаючи на потреби сьогодення. Так, у 2010 і 2012 роках, до ПДА було внесено зміни, а, враховуючи кардинальні політичні і суспільні зміни після Вільнюського саміту, Урядом було прийнято рішення актуалізувати зазначений документ [13].

Оновлений ПДА було схвалено 16 березня 2015 року Радою асоціації між Україною та ЄС. Важливим є те, що Порядок денний асоціації є спільним практичним інструментом підготовки та сприяння повній імплементації УА, логічна побудова якого відповідає структурі Угоди. Україна та Європейський Союз визначають пріоритети ПДА, які доповнюють зобов'язання сторін відповідно до Угоди про асоціацію для повної імплементації цієї Угоди. Оновлений Порядок денний асоціації визначив десять короткострокових пріоритетів щодо політичної реформи, судової системи, реформування виборчого законодавства, боротьби з корупцією, державного управління, енергетики, дерегуляції, державних закупівель, оподаткування та зовнішнього аудиту, які є першочерговими для України. ЄС надає Україні підтримку у виконанні нею цілей та пріоритетів ПДА шляхом обміну досвідом, кращими практиками, інноваційними підходами.

Розглянемо це питання докладніше.

Незважаючи на те, що УА ще не ратифікована усіма країнами-членами ЄС, а створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі відкладено до 2016 року, цей документ створює важливі умови і є рамкою для впровадження норм і стандартів ЄС. Наприклад, відкриття в односторонньому порядку європейських ринків для українських виробників вже у квітні 2014 року стимулює зростання українського експорту в ЄС і дає позитивний сигнал виробникам тієї продукції, яка ще не відповідає стандартам ЄС. У той же час АУ створює своєрідний тиск на державу, стимулюючи її до прийняття відповідних рішень, і надає додатковий важіль українському громадянському суспільству у просування своїх інтересів. Звичайно реформи були потрібні і до підписання УА, які протягом всього часу незалежності держави нехтувалися або відкладалися. Навіть тепер, коли демократія проголошується найбільшим досягненням Євромайдану, Україна залишається дисфункціональною державою з неадекватними правоохоронними органами, державною службою, суддівством і армією. Ці інституції мають бути не просто реформовані, а докорінно змінені. При тому, що Україна має найбільший товарообіг з країнами-членами ЄС серед країн СхП і є найбільшим реципієнтом іноземних прямих інвестицій, бізнес-клімат є найгіршим серед країн СхП [23]. Проблемними питаннями залишається суцільна корумпованість, критична економічна ситуація і фактична війна, яка поглинає ресурси, що мали б спрямовуватися на реформаторські цілі і ефективне державне будівництво.

Ще невідомо, наскільки імпульс від громадянського суспільства і європейський тиск ззовні може перебороти так звані старі правила гри, за яким олігархи мають привілей у доступі до процесу прийняття рішень і державних

ресурсів. Також не піддається аналізу, наскільки далеко готова зайти Російська Федерація на шляху дестабілізації ситуації на Сході України та підриву потенціалу України у її національній розбудові.

Незважаючи на зазначені виклики, можна говорити про певний прогрес у просуванні реформ. Нагадаємо, що УА, ПДА та інші зобов'язання України у сфері європейської інтеграції є основою для програмних документів державної політики України. Програма діяльності Кабінету Міністрів України [11], План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020" у 2015 році [9] спрямовані на проведення реформ у сферах, які є ключовими для виконання Угоди, а також передбачають виконання низки завдань для впровадження Угоди.

Реформи у ключових сферах:

- реформа державного управління, включаючи децентралізацію влади;
 - формування нової регуляторної моделі;
 - забезпечення справедливого правосуддя;
 - реформа правоохоронних органів та боротьба з корупцією;
 - податкова реформа та реформа державних закупівель;
 - зміни в управлінні державною власністю та прозора приватизація;
 - укріплення енергетичної незалежності.
- Завдання для впровадження Угоди:
- використання переваг режиму вільної торгівлі з ЄС;
 - гармонізація податкової та бухгалтерської звітності, гармонізація відповідного законодавства з міжнародними стандартами у цій сфері;
 - впровадження стандартів ЄС щодо кількості та функцій контролюючих органів;
 - прийняття та впровадження законодавства у сфері технічного регулювання;
 - удосконалення законодавства щодо трансфертного ціноутворення;
 - впровадження нової системи адміністрування ПДВ;
 - завершення реформи державних закупівель та впровадження електронних закупівель;
 - удосконалення законодавства та практики його реалізації у сфері економічної конкуренції, демонополізація економіки;
 - використання аграрних квот для ринку ЄС та збільшення їх обсягів [18].

Масштаб потрібних перетворень вимагає від влади інституційного забезпечення виконання УА задля координації діяльності органів виконавчої влади всіх рівнів у сфері європейської інтеграції, системного моніторингу та спільного з ЄС оцінювання прогресу у виконанні Угоди, а також узгодженості національних пріоритетів реформ з цілями УА. Для цього було створено Урядовий офіс з питань європейської інтеграції (Офіс) та запроваджено посади заступників міністрів з питань європейської інтеграції. Серед конкретних кроків новоствореного Офісу варто виокремити розробку Плану заходів з імплементації Угоди на 2014—2017 роки [10], яким передбачено близько 490 коротко- та середньострокових завдань в усіх сферах співробітництва між Україною та ЄС, визначених Угодою, а також ініціювання підготовки планів імплементації актів законодавства ЄС, що схвалюються Урядом. Варто зазначити, що такі плани не є вимогою УА, вони потрібні для вироблення єдиної методології у впровадженні актів законодавства ЄС, що потребує не тільки суто законодавчих змін, а й інституційні та організаційні реформи із врахуванням особливостей системи державного управління України. Загалом передбачається схвалення планів імплементації

близько 180 актів законодавства ЄС у визначених Угодою сферах на період 2014—2017 років. Плани імплементації гарантують прозорість та комплексність процесу впровадження УА, а також дозволяють залучати до нормотворчого процесу представників громадянського суспільства та бізнес-кіл, які зацікавлені у співпраці у відповідних сферах.

Говорячи про прогрес у виконанні УА, неможливо оминути питання функціонування двосторонніх органів, створення яких обумовлено статтями 461—469 Розділу VII УА. Поряд з політичним діалогом на найвищому рівні між сторонами, який відбувається на рівні самітів відповідно до статті 460 розділу VII УА, на сьогодні створено Раду асоціації та Комітет асоціації [7], а також Парламентський комітет асоціації і Платформа громадянського суспільства. Перший саміт Україна — ЄС відбувся 27 квітня 2015 року. На ньому не було ухвалено жодних стратегічних рішень, а саме надання безвізового режиму, допомоги миротворців, натомість Україна отримала сигнал про незадовільний стан впровадження очікуваних реформ. Це говорить про невідповідність заявлених політичних амбіцій практично вжитим заходам та нереалізованість потенційних можливостей.

15 грудня 2014 року у м. Брюссель відбулося перше засідання Ради асоціації між Україною та ЄС, на якому було схвалено рішення Ради асоціації:

- про прийняття регламентів Ради асоціації, Комітету асоціації і його підкомітетів;
- про створення двох підкомітетів (Підкомітету з питань свободи, безпеки та юстиції та Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва);
- про делегування Радою асоціації окремих повноважень Комітету асоціації між Україною та ЄС у торговельному складі.

Отже, мова йде про формування першого організаційного етапу роботи Ради, який також не відрізняється стратегічними, змістовними рішеннями.

Комітет асоціації, основною функцією якого є підготовка засідань Ради асоціації, провів своє перше засідання у липні цього року. Очікується, що обговорення широкого комплексу питань політичного, торговельно-економічного та секторального співробітництва, здійснення оцінки виконання УА та визначення пріоритетів ефективної взаємодії сторін, прискорить прогрес у цьому напрямі.

Фактично, Комітет асоціації і є головним практичним рушієм роботи двосторонніх органів. Адже практичне втілення задекларованих політичних рішень покладено саме на Комітет.

Парламентський комітет асоціації наділено дорадчою та контрольною функцією. Це платформа для співробітництва Верховної Ради України і Європейського Парламенту. У лютому 2015 року відбулося перше засідання Парламентського комітету асоціації між Україною та ЄС. За підсумками засідання схвалено Заключну заяву та Рекомендації. На жаль, заяви, які відображені у заяві і рекомендаціях, так і не були у своїй більшості виконані: посилення верховенства права та просування у напрямі здійснення ключових реформ, зокрема, конституційної, судової, соціальних та економічних перетворень, практичне впровадження Національної антикорупційної стратегії, ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду, напруження програми з розвитку потенціалу Верховної Ради України (ВРУ) тощо.

Постає питання готовності української частини Парламентського комітету асоціації до гармонізації законодавства України з правом ЄС: перегляд законодавства на відповідність зобов'язанням і роль у цьому процесі ВРУ, проблема планування та строків для адаптації законодав-

ства, обізнаність парламентаріїв та працівників апарату ВРУ щодо самого змісту *acquis communautaire*, здатність ефективно комунікувати з органами виконавчої влади та громадянського суспільства.

У квітні 2015 року відбулася установча зустріч Платформи громадянського суспільства Україна — ЄС. Учасниками платформи з українського боку є представники громадських організацій, асоціацій роботодавців та профспілкових об'єднань та представники Європейського економічного і соціального комітету. Платформою були взяті зобов'язання щодо підготовки огляду процесу виконання Угоди про асоціацію, а також двох тематичних звітів: про стан реформування енергетичного сектору і про верховенство права та антикорупційну політику з акцентом на покращення інвестиційного клімату та соціального компоненту реформ — як пріоритетним темам для ЄС та України. Перші результати роботи платформи та її рекомендації Раді асоціації будуть оприлюднені під час наступного засідання восени цього року.

Зважаючи на викладене, доходимо висновку, що за рік була вибудована архітектура організаційного та інституційного забезпечення виконання УА, закладено систему звітування та моніторингу виконання УА та ПДА за принципами єдиної методології процесу, застосування якісних показників виконання, прозорості, відкритості, залучення до планування, реалізації та оцінювання заходів широкого кола зацікавлених сторін.

Разом з цим законодавчі та адміністративні реформи ще попереду. Відповідно до пріоритетів УА та ПДА, Кабінетом Міністрів України, Президентом України, окремими депутатами як суб'єктами законодавчої ініціативи були подані законопроекти, назви яких відображають задекларовані ключові напрями реформ, а також прийнято низку законодавчих актів у напрямі реформування системи правосуддя, правоохоронних органів та боротьби з корупцією, реформування державного управління, виборчої реформи, дерегуляції економічної діяльності, питання державних закупівель, податкової реформи, реформування енергетичного ринку, а найголовніше — розпочато процес конституційної реформи. Наскільки прозорим є процес конституційної реформи, засвідчили трагічні події 31 серпня 2015 року під стінами Верховної ради України, адже за умов налагодженої комунікації між громадянами та державною владою цих подій можна було б уникнути.

Таку масштабну кількість документів, вжитих заходів, підготовчої роботи важко об'єктивно оцінити з точки зору змістовності і відповідності, тому механізми спільного моніторингу та оцінювання закладено статтею 475 УА: контроль і моніторинг застосування і виконання Угоди здійснює Рада асоціації, в цій роботі їй допомагає Комітет асоціації. Моніторинг означає безперервну оцінку прогресу у виконанні і впровадженні всіх заходів, які охоплюються Угодою. Він включатиме також оцінку наближення законодавства України до законодавства ЄС, у тому числі аспекти виконання та імплементації відповідних актів [16].

Також УА передбачає окрему оцінку виконання Угода та ПДА, тому було запроваджено оцінку як з української сторони — Звіти Урядового офісу з питань європейської інтеграції, так і європейською стороною — Щорічні доповіді про виконання Європейської політики сусідства. Так, разом з Повідомленням Європейської Комісії "Впровадження Європейської політики сусідства у 2014 році" 25 березня 2015 року був оприлюднений спільний робочий документ Європейської Комісії та Високого представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики "Впровадження Європейської політики сусідства в Україні. Прогрес у 2014 році та рекомендації до дій" [19]. Документ не містить

інформацію про питання регіонального та міжсекторального прогресу, яка висвітлена в Звіті з впровадження Східного партнерства, він стосується виключно виконання УА.

За слушною оцінкою європейської сторони Україною досягнуто певного прогресу в поглибленні та зміцненні демократії, прав людини та основоположних свобод, зокрема, у контексті проведення президентських і парламентських виборів у відповідності до європейських і міжнародних стандартів; ухвалено пакет антикорупційних законів; ініційовано роботу з реформування судової системи та правоохоронних органів; досягнуто прогресу у лібералізації візового режиму. Значно покращено ситуацію щодо свободи слова, свободи ЗМІ та мирних зібрань. Ухвалено антидискримінаційне законодавство, яке ще потребує впровадження; подальшого розвитку набуває громадянське суспільство; розпочато децентралізацію. Водночас економічні показники різко погіршилися у 2014 році в результаті укоріненої макроекономічної та структурної слабкості та під впливом загрозливої безпекової ситуації, яка шкодить обсягам виробництва у країні та руйнує інвестиційний клімат.

Зважаючи на безпрецедентну політичну і безпекову ситуацію, Україні слід сконцентрувати зусилля на:

- проведенні конституційної реформи із врахуванням суспільної думки і широкого обговорення запропонованих змін;

- гармонізації виборчого законодавства шляхом його уніфікації та реформування системи фінансування політичних партій, включаючи державне фінансування;

- реалізації повномасштабної реформи системи правосуддя шляхом прийняття відповідно до європейських стандартів та в тісній співпраці з Радою Європи та Венеціанською комісією Стратегії судової реформи, включаючи деталізований та всеохоплюючий план імплементації; забезпеченні ефективного функціонування Вищої ради юстиції;

- розслідуванні у незалежний і прозорий спосіб злочинів, заподіяних на території проведення АТО;

- ратифікації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду;

- належної імплементації антикорупційного законодавства та забезпечення роботи Національного антикорупційного бюро;

- покращенні прозорості роботи прокуратури;

- комплексному реформуванню системи державного управління та, зокрема, державної служби й служби в органах місцевого самоврядування на основі європейських принципів державного управління, в тому числі шляхом доопрацювання та прийняття законопроекту про реформу державної служби;

- забезпеченні нового законодавства в енергетичній сфері;

- продовженні реформування управління державним бюджетом, зокрема, в сфері бюджетного планування, впровадження бюджетних правил, прогнозування, пріоритетності інвестиційних проектів внутрішнього контролю та аудиту, прозорості розподілу коштів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основними викликами для України сьогодні є отримання міжнародної допомоги для об'єднання і стабілізації української держави, повне оновлення політичної системи, включаючи децентралізацію, верховенство права, антикорупційні механізми; послідовне посилення громадянських свобод, незалежних ЗМІ, громадянського суспільства та наглядових органів; динамічний економічний розвиток, по-

будова тісних торговельних зв'язків з країнами ЄС, стратегія диверсифікації енергетичних джерел.

Ситуація, яку можна охарактеризувати як "постмайданівську", відкрила для України унікальне вікно можливостей для реформування і модернізації усіх сфер у відповідності до норм і стандартів ЄС, але головним є те, що внутрішні та зовнішні чинники сьогодення матимуть далекосяжні наслідки для подальшого державного будівництва України. По-перше, суспільство, яке платить високу ціну за європейський вибір, вимушує державу до реформування і замінює її там, де завданні держави не виконуються. Прикладом цього служить волонтерський рух. Таким чином, потреба у реформах посилюється розумінням відповідальності за майбутнє, активізує усвідомлення українцями свого громадянства і національної приналежності. Подруге, і громадська думка, і політичний діалог консолідується навколо питання європейської інтеграції. Хоча УА не є гарантією вступу до ЄС, виконання обсягу зобов'язань Угоди про асоціацію означатиме відповідність критеріям членства в ЄС, що дозволить Україні вийти на такий рівень розвитку, коли рішення щодо членства в ЄС перетвориться на питання політичної доцільності. По-третє, варто зважати на те, що необхідно об'єктивно аналізувати і оцінювати низку зовнішніх і внутрішніх перешкод, які ускладнюють впровадження УА і, як наслідок, відтермінують модернізацію країни.

Для отримання максимальних переваг, які надає УА Україні у здійсненні модернізаційного поступу, важливо не зупинятися у здійсненні реформ, але реалізовувати їх виважено, проаналізувавши всі наслідки, із обов'язковим врахуванням суспільної думки та використовуючи наукові дослідження.

Перспективами подальшого дослідження зазначеної проблематики є аналіз втілення експертних рекомендацій, висловлених у спільному робочому документі Європейської Комісії та Високого представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики "Впровадження Європейської політики сусідства в Україні. Прогрес у 2014 році та рекомендації до дій", а також оцінка практичного забезпечення законодавчих реформ за пріоритетними сферами у коротко- та середньостроковій перспективі.

Література:

- Гнидюк Н.А. Механізм координації політики європейської інтеграції в системі державно-управлінських відносин [Електронний ресурс] / Н. Гнидюк // Актуальні проблеми державного управління. — 2010. — № 2. — С. 62—72. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2010_2_10.pdf
- Грицяк І.А. Європейська інтеграція у східноєвропейському та південному напрямках / І. Грицяк // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. — 2008. — № 1. — С. 5—14.
- Грицяк І.А. Європейське управління: теоретико-методологічні засади: монографія / І. Грицяк. — К.: К.І.С., 2006. — 398 с.
- Звіт про виконання Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=2481-21015
- Кіндратець О.М. Євроінтеграція України як фактор "мотивованої" модернізації [Електронний ресурс] / О.М. Кіндратець // Гілея: науковий вісник. — 2013. — № 72. — С. 824—829. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/gileya_2013_72_160.pdf
- Модернізація державного управління та європейська інтеграція України: наук. доп. / Авт. кол.: Ю.В. Ков-

басюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. — К.: НАДУ, 2013. — 120 с.

7. Питання підготовки та проведення засідань окремих двосторонніх органів асоціації між Україною та ЄС [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2014 року № 700-р. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/700-2014>

8. Питання укладання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами — членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2013 р. № 905-р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/905-2013-p>

9. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" у 2015 році [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 213-р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/213-2015>

10. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/847-2014-p>

11. Про програму діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]: Постанова Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/26-19>

12. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]: Закон України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/1678-18>

13. Про схвалення рекомендації Ради асоціації між Україною та ЄС про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 березня 2015 року № 207-р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/207-2015>

14. Сидорук Т.В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: монографія / Т. Сидорук. — Львів: ПАІС, 2012. — 444 с.

15. Супровідний лист від Співсекретаря Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС до Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС стосовно "Попереднього порядку денного асоціації Україна — ЄС / Рада з питань співробітництва. — Брюссель: Рада з питань співробітництва, 2009 (8 червня). — UE-UA 1056/2/09 REV 2. — 38 с.

16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_body.pdf

17. Шнирков О.І. Європейський Союз у глобальному інноваційному просторі: монографія / О.І. Шнирков. — К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. — 143 с.

18. European Integration Index 2014 for Eastern Partnership Countries [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP%20Index%202014.pdf>

19. Joint staff working document on Implementation of the European Neighbourhood Policy in Ukraine Progress in 2014 and recommendations for actions / European Commission, High Representative of the European Union for foreign affairs and security policy. — Brussels, 2015 (25 March). — SWD (2015) 74 final [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://eeas.europa.eu/enp/pdf/2015/ukraine-enp-report-2015_en.pdf

20. Kelley J. New Wine in Old Wineskins: Promoting Political Reforms through the New European Neighbourhood Policy / J. Kelley // Journal of Common Market Studies. — 2006. — Vol. 44, № 1. — P. 29—55.

21. Magone J.M. Contemporary European Politics: a Comparative Introduction / J.M. Magone // Taylor and Francis Group. — London, 2010. — 643 p.

22. Mocanu O. The Eastern Partnership — A Premise for an Enhanced EU-Eastern Neighbours Cooperation Relationship / O. Mocanu // Romanian Journal of European Affairs. — 2009. — Vol. 9, № 4. — P. 51.

23. Smith K.E. European Union Foreign Policy in a Changing World / K.Smith // Polity Press. — London, 2014. — 320 p.

References:

1. Hnydiuk, N. A. (2010), "The mechanism of coordination of European integration in the system of public-management relations", Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia, vol. 2, pp. 62—72.

2. Hrytsiak, I. A. (2008), "European integration in Eastern and Southern areas", Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, vol. 1, pp. 5—14.

3. Hrytsiak, I. A. (2006), Yevropejs'ke upravlinnia: teoretyko-metodolohichni zasady [European governance: theoretical and methodological principles], K.I.S., Kyiv, Ukraine.

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), "Report on the implementation of the Association Agenda and Association Agreement between Ukraine and the European Union", available at: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248121015 (Accessed 5 September 2015).

5. Kindratets', O. M. (2013), "European integration of Ukraine as a factor "motivated" modernization", Hileia: naukovyj visnyk, vol. 72, pp. 824—829.

6. Kovbasiuk, Yu. V. Vaschenko, K. O. and Surmin, Yu. P. (2013), Modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia ta yevropejs'ka intehratsiia Ukrainy [Modernization of Public Administration and European Integration of Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), "The preparation and conduct some bilateral meetings of the association between Ukraine and the EU", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/700-2014> (Accessed 5 September 2015).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "The question of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their countries - members of the other party", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/905-2013-r> (Accessed 5 September 2015).

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), "On approval of the action plan to implement the Programme of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Strategy for Sustainable Development "Ukraine-2020" in 2015", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/213-2015> (Accessed 5 September 2015).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), "On the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member

States, on the other hand", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/847-2014-r> (Accessed 5 September 2015).

11. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), "About the Cabinet of Ministers of Ukraine", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/26-19> (Accessed 5 September 2015).

12. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), Law "On ratification of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/1678-18> (Accessed 5 September 2015).

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), "On approval of the recommendations of the association between Ukraine and the EU on the implementation of the Association Agenda between Ukraine and the EU", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/207-2015> (Accessed 5 September 2015).

14. Sydoruk, T. V. (2012), Polityka susidstva Yevropejs'koho Soiuzu u Skhidnij Yevropi: model' intehratsii bez chlenstva [Neighbourhood Policy of the European Union in Eastern Europe: a model of integration without membership], PAIS, L'viv, Ukraine.

15. The Cooperation Council between Ukraine and EU (2009), Suprovidnyj lyst vid Spivsekretaria Rady z pytan' spivrobitnytstva mizh Ukrainoiu ta YeS do Rady z pytan' spivrobitnytstva mizh Ukrainoiu ta YeS stosovno "Poperedn'oho poriadku dennoho asotsiatsii Ukraina — YeS [A cover letter from Spivsekretaria of the Cooperation Council between the EU and Ukraine to the Council on cooperation between Ukraine and the EU regarding "provisional agenda EU — Ukraine Association], Brussels, Belgium.

16. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), "The Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand", available at: http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_body.pdf (Accessed 5 September 2015).

17. Shnyrkov, O. I. (2008), Yevropejs'kyj Soiuz u hlobal'nomu innovatsijnomu prostori [The European Union in the global innovation space], Vydavnycho-polihrafichnyj tsentr "Kyivs'kyj universytet", Kyiv, Ukraine.

18. European Integration Index (2015), "European Integration Index 2014 for Eastern Partnership Countries", available at: <http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP%20Index%202014.pdf> (Accessed 5 September 2015).

19. European Commission (2015), "Joint staff working document on Implementation of the European Neighbourhood Policy in Ukraine Progress in 2014 and recommendations for actions", available at: http://eeas.europa.eu/enp/pdf/2015/ukraine-enp-report-2015_en.pdf (Accessed 5 September 2015).

20. Kelley, J. (2006), "New Wine in Old Wineskins: Promoting Political Reforms through the New European Neighbourhood Policy", Journal of Common Market Studies, vol. 44, no 1, pp. 29—55.

21. Magone, J. M. (2010), Contemporary European Politics: a Comparative Introduction, Taylor and Francis Group, London, UK.

22. Mocanu, O. (2009), "The Eastern Partnership — A Premise for an Enhanced EU-Eastern Neighbours Cooperation Relationship", Romanian Journal of European Affairs, vol. 9, no. 4, pp. 51.

23. Smith, K. E. (2014), European Union Foreign Policy in a Changing World, Polity Press, London, UK.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2015 р.